

stesc pe dânșii, iară nu vor adevărul a ști, că de nu se va cineva pe sine singur cinsti, cum va putea cere luiș dela altul cinste. Pentru aceea de vor și veni vr'unii din cucernicie la așa hram sau neede, acela după dumnezeiasca Liturgie, prânzind, și la rugăciunea vecerniei fiind de față, apoi iarăș prânz și în toată mintea întru ale sale să se întoarcă, ca și alții văzând faptele lui cele bune să proslăvească pe plecatul lui Dumnezeu a hramului aceluia și pe Părintele nostru carele este în ceriuri (Mat. cap. 5 st. 16).

Pravila 7-a.

Nu numai preotul și diaconul cel de rând, ci toți preoții câți gode sânt într'un loc, sânt datori în toate zilele la pravila bisericii după întâiul clopot a veni, dar nici unul dintr'ânșii afară de vreo boală sau altă nevoincioasă întâmplare dela biserică să nu rămână. Iară în biserică lui Dumnezeu nici unul să nu îndrăznească a șopti sau să umble încoaci și încolo sau să nu stee cum să cuvine, ci toți cu cucernicie să asculte celece să cetesc și cu ceeace cântă să-și împreune glasul său, și și ei însuși să cetească și să cânte rugând, binecuvântând și mulțămind lui Dumnezeu, ca și oamenii ceiace văd nefățarnica lor cucernicie, să ia zidire în credință și întru frica Domnului. Iară de ar veni vreunul din ei lenos și târziu la biserică, sau de n'ar sta cuvios în casa lui Dumnezeu, atunci protopresbiterul pe acela întâi deosebi să-l sfătuiască, după aceea într'o adunare a preoților de față să-l înfrunte; iară a treiaoaară de nu s'ar îndrepta, să nu-l treacă cu vederea, pre unul ca acela la conzistoriu, după porunca ce-i dată lui, aibă a-l reportui, unde acela fără de toată privirea aspru cumplit va fi pedepsit.

Pravila 8-a.

În toate cetățile, orașele și satele cele mari unde mai mulți preoți se află, acolo după ustavul bisericii, în toate zilele dumnezeiasca Liturgie să să slujască, adecă: în zilele cele proaste la opt ceasuri dimineața, iară la praznice la 9 ceasuri.

Pravila 9-a.

Întru acelea biserici, unde proslăvirea lui Dumnezeu, pentru podoaba bisericii, toate praznicile împărătești și a Născătoareii de Dumnezeu cât mai mulți preoți la vecernie, la utrenie și dumnezeiască Liturgie să slujască.

Pravila 10-a.

Întru toate acelea zise dumnezeiești biserici înaintea dumnezeieștii Liturgii în toate Sâmbetele să să cânte neșăzătoare cântare, adecă Acatistul spre mulțămirea lui Dumnezeu celuice au

izbăvit Bănatul și biserica sa cea pravoslavnică la anul 1716 de jugul robiei turcești, nepomenind Dumnezeu mai mult nedreptățile și fărădelegile noastre, ci îndurându-se au mântuit tot neamul creștinesc, biserica pravoslavnică, pre frații noștri de sub stăpânirea varvarilor și de sub biciul, carele pe noi pentru păcatele noastre pre dreptate bătea, ne-au scos.

Pravila 11-a.

În toate locurile unde sânt diaconi pentru mărirea lui Dumnezeu și înfrumșetarea bisericii așăzați, fie ei dascăli au nu, fără de blagoslovită pricină, în toate zilele de utrenie, vecernie să nu rămână, iară Dumineca și sărbătoarea cu preotul din acel loc împreună să slujască. Iară de s'ar afla vreunul care aceasta a sa datorință, din vr'o sumețenie n'or băga în samă, pre acela cel parohialnic preot, după cuget curat protopresviterului său, iară acesta Conzistorului parohialnicesc are să aibe a-l arăta.

Pravila 12-a.

Fieștocare preot, măcar fie el singur în sat, dator este în toate zilele vecernia, utrenia și cu ceasurile în biserică a săvârși; căruia dator îi este a-i ajuta dascălul din loc cu pruncii, ca să se deprindă și dedea în cetire, în cântare ca cei învățați; iară Dumineca și sărbătoarea sub pierderea cinstei preoțești dumnezeiasca Liturgie să nu o lasă. Iară de s'ar întâmpla lui vre-o neputință sau alte oricare împedecare, atunci el cum mai îngrabă, în vr'un sat mai aproape, unde sânt preoți mai mulți, să trimită o cocie, sau cal cu scrisoarea de rugăciune și să cheme pre unul, ca să nu rămână sufletele creștinești fără dumnezeiasca slujbă. Dar fiindcă știința cea de toate zilele ne arată, precumcă unii din preoți, netemători de Dumnezeu fiind, adeseori și în zilele de Duminici, de praznice dumnezeiasca Liturgie nu slujesc; care pentru a lor trecere cu vederea; când or fost aicea de verhovniceasca lor stăpânire chemați, ca să-și dea seama de acel răspuns, atunci ei așa s'au răspuns zicând: că prescuri sau vin n'au avut; iară datoria aceasta nu este a chinezului, nici a pitropului a se griji pentru prescuri și pentru vin, ci aceasta să cade însuș preotul, ca să nu rămână dumnezeiasca slujbă, și el sub păcat de moarte și sub furtișag de cele sfinte pre sine să nu se arunce. Pentru aceasta tuturor preoților de aicea nainte să poruncește: de aceasta să vă păziți; dar de ar face și de aici înainte vreunul așa, atunci acela preot să știe, că nemilostiv va fi pedepsit.

Pravila 13-a.

Nici un preot parohialnic, nici diacon preste 24 de ceasuri dela parohia sa, fără de știrea

protopresbiterului său, nu e slobod a se depărta; însă pre 8 zile înlăuntru Eparhiei, poate protopresbiterul preotului său să-i dea slobozenie a călători; iară afară de eparhie, fără slobozenie și pasportul diecezalnicului său Episcop, sau a conzistorului eparhiei sale a eși să nu îndrăznească; care slobozenie datori sânt prin protopresbiterul său, sau în calea cu știrea lui să o ceară; iară protopresbiterul, după instrucția ce o are, dator este parohia preotului celui ce s'au dus, până la întoarcerea lui, altui preot a o încredința. Cătră aceea încă și aceasta să poruncește, ca tot preotul și diaconul, fie din oarecare protopresbiterat al eparhiei mele ar fi, și ar veni într'acel oraș, unde viețuește vreun protopresbiter, să se arâte; și pricina venirii sale în acel oraș să aibă a o descoperi.

Pravila 14-a.

Nici un preot sau diacon să nu îndrăznească fără mai nainte înștițare protopresbiterului său vreoarecare jalbă sau rugăciuni mie sau Conzistoriului meu, nici stăpânirii mirenești a preda, ei mai nainte la întâia instanție să o arate; și de ar fi așa lucru, care el după cea dată lui îndreptare nu l'ar putea isprăvi, atunci pe acela după curatul său cuget, cu raportul său la mine să-l îndrepteze.

Pravila 15-a.

Protocoalele botezațiilor, cununațiilor, a repausațiilor, a ispovedițiilor, a circularilor cu cele de conscripție drept să să poarte, precum și tabelele școalelor în curgeri de jumătatea anului, adecă: la 15 Aprilie și la 15 Septemvrie, protopresbiterului său să să trimită, după poruncile ce vi s'au dat în circular.

(Urmează)

Cântarea

ca factor al promovării creșterii morale în școala poporală

de G. Fl. Preșmercanu.

E într'adevăr de mirat, cum azi când de spiritul practic n'a rămas cruțată nici instrucțiunea în școală, căutându-să a i-să da organizmului ei un caracter, o direcție cât mai practică cântării, în loc să i-să reducă terenul în școală începe a i-să da o atenție tot mai mare.

Să pare ca și când școala s'ar teme să să atingă de acest ceva sfânt, care este predarea muzicii ca parte întregitoare a instrucțiunii și educațiunii omului. Astfel să esplică că nici chiar cei mai înfocați aderenți ai curentului realist, sau bine zis practic, n'au cutezat să șteargă cu totul din plan acest obiect.

Dacă e să ne întrebăm ce motive au determinat pe oamenii de școală, ca să păstreze nealterat terenul cântării în școală, ba chiar să-i asigure un domeniu și mai vast, vom vedea, că aceștia au purces mai mult

dintr'un simțământ nedeterminat, necum să fi avut o privire mai clară în ființa acestui factor de educațiune artistică-practică.

Nu este însă greu a constata multiplele foloase și valoarea hotărâtă, atât ideală, dar nu mai puțin și reală a cântării, prin care să să poată justifica de deplin îndreptățirea la viața a acestui obiect de învățământ, adecă de a figura în planul de ore.

În privința necesității unei educații artistice sau mai bine zis a sentimentelor estetice, chiar și azi, cu tot spiritul extrem de practic al vieții, nu poate încăpea nici o îndoială.

Cât privește această parte, apoi în instrucția muzicii de fapt poate pretinde, că ea e singurul mijloc aproape, care mai susține ideea educațiunii copilului pentru artă prin artă, și să pune în serviciul aceleia.

Și neștiind un instructor muzical, că el este chemat să facă, să nască în sufletul elevilor, în golul vieții lor de toate zilele, o rază de fericire cerească, care să ne întărească simțurile și să ne facă capabili de fapte mari cu toată împotrivirea curentelor dușmane unei educațiuni artistice, nu va lăsa să-i cadă însuflețirea întru dezvoltarea unei muncii devotate pe terenul cântării, el își va face datoria, câtă vreme el va încerca o bucurie și mare plăcere, văzând adunați în jurul său copii dornici de fericire.

Va zice însă cineva: ce are a face fericirea cu cântarea? Este vreo legătură între ele?

Nici nu mai încapă îndoială.

Ea este fericirea. O stare de mulțămire a sufletului, o stare de armonie, echilibru sufletesc.

Cât pentru înlăunțarea feluritelor patimi și deci pentru restabilirea celui echilibru în viața sufletului nostru, apoi rolul cântării și efectul ei binefăcător este îndeobște recunoscut.

Un mijloc mai potrivit decât cultivarea cântecului, încât privește dezvoltarea simțului pentru frumos, nici că să poate închipui.

Cântarea e poarta care conduce în lumea frumșeiilor. Ea este esența cea mai naturală a simțului frumosului. A cânta frumos, este dovada cea mai grăitoare a unui suflet cu simțiri frumoase. Ea este dară o necesitate a inimii omenești.

Numai cine a trăit clipe de cerească fericire ascultând accentele unei divine muzici de a celebrităților muzicale, poate ști ce putere stăpânitoare are muzica asupra sufletului.

Copiii se doresc după fericire.

Ei sânt pururea setoși și flămânzi după fericire, după bucurie. Și prin ce li să poate procura aceasta fericire, decât producându-le senzați de artă, dându-le să guste artă? Cu cât mai mult li să toarnă inspirație prin intermediul artei, cu atât mai mult să doresc ei după acest fel de hrană spirituală.

Și tineretul e destul de integru, de nesticat, pentru educațiunea (artistică) prin artă să-l poată face fericit, prin muzică, prin cântare.

Prin nimic — știm bine — nu-l poți face mai fericit pe copil ca prin cântare. Muzica îi împărtășește o parte din cer, pentru că ea dispune prin elementele de cari să folosește de cele mai folositoare mijloace. Ea ne oferă forma și limba cea mai adânc grăitoare și cea mai ușor de înțeles în aceeaș vreme.

Are dreptate Löbmann când zice: Acela, care voește să facă tineretul și poporul înțelegător pentru artă, să-l conducă până acolo, ca să poată cânta frumos. Iară a avea înțelegere pentru artă, înscamnă a fi accesibil frumosului, ca partea cea mai ideală a existenței. Sub frumosul acesta, să înțelege, nu avem să

luăm numai frumosul senzual, ci și frumosul moral. Ba chiar tocmai acesta e vizat, fiind vorba de educația artistică.

În ultima analiză prin educația aceasta să are în vedere însuș și ridicarea moralului elevului prin cântare.

În general luat să și poate zice, că toți oamenii cu suflet muzical au fost și de un moral neeșceptionabil, oameni de o viață plină de virtuți. Eu totdeauna am fost condus de principiul, că un om cu suflet de rând nu poate fi un artist în adevăratul înțeles al cuvântului. Și chiar în judecarea valorilor artistice am fost eschiziv condus de această părere care, cred, că nici nu dă greș.

Iată de ce mod de a raționa am fost condus. De vezi la omul pretins artist, care trăește numai pentru artă, urmă de pizmă, îngustime de inimă lipsă de recunoștință, sau alte scăderi de felul acesta, poți fi încredințat, că n'ai de a face cu un adevărat artist. Simțul pronunțat pentru frumos, dupăcum să exprimă în cântare sau muzică peste tot, face trecerea sau puntea de aur în țara plină de soare a simțămintelor generale ale frumosului. Tocmai aceasta punte nu o poate trece decât omul ce își știe liber sufletul de greutatea unei sarcini, pe care ne-o pune pe umeri o neînfrănată înclinare spre viața senzuală. Aceasta ne suprimă partea cea mai fină a existenței noastre. Numai omul care și-a curățit sufletul de toate patimile de rând, așa ca să poată zice cu Beethoven: „Gottheit! Du siehst herab auf mein Inneres, du kennst es, du weisst was Menschenliebe und Neigung zum Wohlthun darin hausen“ — va fi în stare să facă aceasta trecere.

Nu pot să suprim un gest de dispreț, când aud pe unii ridicând în slavă geniul creator al cutărui individ, care nimic nu întruțește în ființa sa din acele condiții, cari să cer pentru a putea crea ceva strălucit în artă și cari formează acea trinitate nedespărțită: „O energie bărbătească, o frăgezime și gingaș e femească și nu mai puțin și o naivitate de copil“ (Reinhold Begas). „Având în vedere aceste mari foloase pentru un adevărat educător în domeniul artei și deci și pentru instructorul (artistic) muzical, trebuie să fie ora de instrucție artistică și deci ora de cântare mai mult ca un simplu complex de încercări pedagogice sau de observațiuni în domeniul psihologiei tonurilor. Pentru el trebuie să fie aceasta mai mult ca un mijloc pentru câștigarea materială a unui întreg melodic“.

Ora de instrucție artistică trebuie să fie pentru a putea pătrunde în sferile mai înalte spirituale.

În acea oră sufletul lui trebuie să-și ia sbor în înălțimile cele mai de sus, unde să i-să deschidă o privește minunată, de unde ochiul sufletesc să poată să plutească în veciniciile depărtări și în sus până la înălțimile de lumină, pe ale căror culmi strălucitoare să odihnește reflexul unei lumi de vecinică bucurie și de strălucitoare fericire (Löbmann).

Mai evident și mai direct este efectul real al cântării. Aici e de a să aminti însăș partea distractivă a cântării și deci și recreatoare de suflet. Cine mai poate azi dubita în influența înveselitoare, ce o are muzica asupra sufletului elevului?

Aceasta mai ales în timpul de repaus dintre orele de studiu să prefacă într'o adevărată binefacere fiziologică.

În legătură cu diferitele mișcări corporale indeplinite în liber elevul își recreiază și întărește plumănilor.

Ce a îndemnat pe Englezi să introducă în școalele lor obiceiul frumos, ca copiii dimineața înainte de a se așterne pe lucru, în școală cântă în cor câte un cântec, decât tocmai faptul, că ei își dau seamă întrucât sporoste pofța de muncă a elevului prin aceea, că i procurăm puțină distracție prin cântare. Prin aceasta ma

slobozim puțin frânele disciplinei, ce trebuie să stăpânească în școală, de multeori prea chinuitor, mai ales la predarea studiilor mai abstracte, dar și mai ales la predarea lecțiilor sarbede, de cari elevul abia apucă să scape.

Dar chiar și în decursul prelegerii e de recomandat a folosi cântarea spre a ilustra câte ceva; căci copilul — al cărui suflet a primit din căldura sufletului nostru, din voea bună și din dispoziția noastră de pretinoasă intimitate, ce necondiționat trebuie să stăpânească pe învățător la cântare, — e mai primitiv, mai dispus și la primirea celorlalte cunoștințe de natură mai abstractă.

De împrejurarea aceasta m'am folosit în calitate de învățător, și pot zice, că rezultatele dobândite au întrecut toate așteptările. Nu înțeleg aici numai rezultatele încât privește însușirea materială a unui număr de cântări, de cari elevii mei au învățat un număr considerabil, chiar fără ca să fie depus o muncă prea mare, ci și încât privește succesele dobândite în celelalte obiecte de învățământ.

O atitudine binevoitoare de a învăța pe întrecute să observă la fiecare elev, și mai ales la eleve, cari aveau partea leului la cântare. Numai așa îmi esplic această ambițioasă purtare, această silință, că elevii se simțeau oarecum îndatorați față de învățătorul lor, despre care erau convinși, că nu se îndestulește a le lumina mintea, ci își dă silința a le nobilita și inima, călăuzindu-i în palatele pompoase ale frumosului prin cântare. Și tot așa numai puțin a le înveseli inima, făcându-le parte de fel și fel de distracții împreunate cu cântarea. Și elevul trebuie deobligat pentru ca să-i putem câștiga bunăvoitoarea și nesilita dragoste de muncă. Din partea lui încă să cere o jertfă prin muncă încordată, ce o dosfășură în școală, deci jertfele acestea așteaptă încă o răsplată. Răsplata aceasta nu va costa cine știe ce jertfă. Să li-o procurăm dară elevilor pelângă o cât mai pretenoasă ținută, pe care trebuie să o avem în timpul de pauză, — făcând pe elev să să apropie cu cea mai mare încredere și cu un simț de alipire fiască către noi, și prin distracțiile ce le pregătim elevilor punându-i să facă felurite mișcări, marșuri, însoțite de cântare, atât de plăcute lor!

Puteți fi atunci siguri, că le-am câștigat dragostea, încrederea și recunoștința, cari nu vor întârzia să să arate ca tot atâți factori întru promovarea și facilitarea mersului bun al instrucțiunii.

Inchei în nădejdea, că aceste rânduri, cari sânt rezultatul experiențelor mele îndelungate, vor avea darul să trezească interesul învățătorimei noastre și astfel vor servi de îndemn întru punerea în aplicare a acestor sfaturi date cu cele mai sincere intențiuni de a servi cauza înaintării neamului nostru.

(Tel. Rom.)

Pentru învățători!

Domnul ministru al cultelor și instrucțiunii publice a dat sub Nr. 5208 Pres. o ordinațiune, referitoare la acei funcționari publici, născuți între anii 1878—1890, gășiți la timpul său neapți pentru armată, ori dimiși prin supravizitație, cari au fost obligați sa să prezinte acum la noile asentări în calitate de glotași. În aceasta ordinațiune să zice, că aceia dintre funcționarii publici, cari la noile asentări au fost gășiți apți pentru serviciul militar, pot fi scutiți de a intra în armată, *dacă să constată din partea autorității competente, că sânt indispensabili în oficiul, pe carul ocupă.*

Deoarece — conform art. de lege XXVII din 1907 — și învățătorii confesionali sânt funcționari publici, ordinațiunea ministerială din chestiune îi privește și pe ei. Avem informații, că și Conzistoriul eparhiei noastre va interveni la înaltul Ministeriu în cauză. Atragem deci atențiunea acelor învățători, cari au fost asentați acum, să-și înainteze petițiile — adresate înaltului Ministeriu — direct la Conzistoriu, în cel mai scurt termen posibil. În petiție să să indice motivele, cari dovedesc indispenzabilitatea învățătorului. *La petiție să să alăture:* 1. *Biletul de justificare (Nepfölkélesi igazolványi lap)* și 2. *Proiectul de scutire (Fölmentési javaslat)* în două exemplare. Formulare pentru acestea din urmă să găsesc la comitate, eventual la preturi și la primăriile comunale. Conzistoriul va înainta petițiile deadreptul d-lui ministru al cultelor și instrucțiunii publice, la a cărui propunere va decide în merit d-l ministru de honvezi.

Ținem să accentuăm indeosebi, că întrucât cererile de scutire n'ar putea fi rezolvite de d-l ministru până la data intrării în serviciu militar activ, numiții învățători să consideră deocamdată dispenzați de armată și rămân în funcțiunea lor civilă până la rezolvirea cererilor.

Dela secțiile „Asociației“

Raport

făcut în ședința secției școlare a Asociațiunii, ținută la 30 Iunie v. a. c. în Sibiu, relativ la organizarea subsecției învățătorilor.

Onorată secție școlară! Incep prin a aduce recunoștințe mulțumiri onoratei secții școlare, care prin stăruința sa remarcabilă, a făcut posibilă intrarea învățătorimii noastre în secțiile științifice ale Asociațiunii. Distingția aceasta constituie desigur o frumoasă mângăere pentru acei nerăsplățiți muncitori fără nume, cari au fost și în trecut și sânt și astăzi cei mai credincioși ostași ai Asociației, și prin ea luptători entuziaști ai culturii românești. Căci e suficientă chiar și numai o privire sumară peste rapoartele anuale ale Asociațiunii spre a ne câștiga convingerea, că în propaganda culturală mai sistematică, pornită cu câțiva ani în urmă de conducătorii instituției, — în numele căreia am venit astăzi să ne înfrățim gândirile și munca noastră — învățătorimea n'a pregetat a se pune cu totă însușirea în slujba acestei însemnate mișcări de prefăcere și de înălțare a satelor noastre. Și dacă cu tote acestea, munca ei atât de folositoare n'a fost totdeauna apreciată și răsplătită de ceie erau datori s'o facă, cu atât mai vărtos au motiv să se bucure astăzi, când această activitate culturală le este recunoscută în cea mai frumoasă formă morală de reprezentanță supremă a culturii românești, de Asociația pentru literatură română și cultura poporului român. Vă asigur, că acest frumos gest va forma un puternic impuls pentru învățătorimea noastră de-a servi și în viitor cu o perseverență ascendentă și cu un avânt tot mai înălțător complexul de probleme obștești, cari frământă sufletul conducătorilor puși la cărma Asociației.

După această scurtă digresie de condescendență față de areopagul culturii ardelenene, dați-mi voie să trec în calitate de raportor la însăși chestiunea înființării subsecției învățătorilor, fixată în programa lucrărilor noastre.

Învățătorimea noastră — în urma unei fatalități istorice — n'a avut norocul să poată fi concentrată sub aripile ocrotitoare ale unui singur stindard românesc, cum s'a întâmplat aceasta cu corpul didactic primar al altor neamuri din patria noastră. Și aici găsesc una din

ceie mai mari piedeci, cari s'au pus în drumul spre progres al învățătorimii și prin ea al ridicării școalei primare la rangul de forță direcțională în cultura satelor noastre. Singura organizație, de care s'a putut bucura, a fost aceea a „Reuniunilor“. Ele să găsesc de câteva decenii — am putea spune dela data organizării învățământului public prin corpurile legiuitoare ale țării — la ambele confesiuni românești susținătoare de școale. Astăzi însă nici această formă n'o mai întâlnim pretutindeni, căci d.p. în arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei, Reuniunile au fost casate și înlocuite prin conferențele învățătoresți anuale și treilunare. Reuniunile au fost acestea cari oferiau membrilor o însemnată independență de acțiune, n'au putut lua o dezvoltare mai simțitoare asupra școalei primare și nici învățătorimea n'a putut realiza cu ajutorul lor problemele mari ce și le-a fixat ca ideal comua. Atmosfera intelectuală și materială neprielnică în cari s'au sbatut dela înființarea lor, lipsa de sprijin și de înțelegere a mediului urban și rural, piedecile externe și interne cari anihilau posibilitatea unui învățământ normal și sănătos alături de lipsa adeseori relicfată a unei conduceri luminate, sânt cauzele cari n'au îngăduit reumonilor învățătoresți să se prefacă în forțe reale ale vicții noastre școlare și naționale. Dar ele n'au putut atinge acest ideal și din motivul, că lucrau cu desăvârșire izolate unele de altele. Nu exista elementul de coeziune, care să ducă la crearea unui contact viu, puternic și permanent. Ele s'ar fi putut realiza într'o măsură oarecare prin schimbul de delegați ce ar fi avut loc la adunările generale ale reuniunilor de ambele confesiuni. Lipsind însă întâlnirea personală și schimbul de idei între membrii reuniunilor din diferitele colturi ale țării, ele își irosiau puterile într'o lucrare răsleață, care suferă pe de-o parte de meteahna unei îndrumări pedagogice sigure, iar pe de alta de aceea tot așa de importantă a unitații.

A doua formă de organizație o constituie conferențele învățătoresți. Nici ele nu corăspund întru toate cerințelor corpului didactic. Cea mai de căpetenie obiecțiune, care să ridică împotriva lor, este că nu pot funcționa fără tutelă. Iar aceasta să consideră ca o restrângere a libertății și independenței, reclamată în mod statornic de învățătorime. Dar aceasta tutelă prezintă — cred — și avantajii vrednice de apreciat. Astfel să crează de pildă prin intermediul lor o disciplină intelectuală în rândurile învățătorimii prin reglementarea discuțiilor, să îndrumă preocupările ei într'o direcție unitară, iar chestiunile pedagogice să adâncesc cu mai multă înțelegere și temeinicie. În chipul acesta infuziunea de idei nouă puse în circulație de către conferențe, dă naștere unui împetuos proces de intelectualizare succesivă a învățătorimii și prin ea de reintegrare deplină a școalei primare române în drepțiunile ei firești.

Trebuie să constatăm însă, că nici aici nu întâlnim legătură mai strânsă rezultată din contactul direct, întrucât conferențele să țin aproape la același termen, iar membrii lor își desfășură munca de 2 zile fără a fi cunoscuți în mod nemijlocit de tovarășii lor din celelalte cercuri conferențiare. Schimbul de idei lipsește deopotrivă cu asocierea forțelor, două condiții esențiale pentru dezlegarea oricărei probleme școlare de valoare generală.

Învățătorimea noastră și-a dat și ea seama, că aceste cadre în cari a lucrat până acuma nu mai corăspund necesităților tot mai mari și mai complexe ale școalei primare și în același timp nu mai satisfac nici noilor orientări și interese ale corpului didactic primar. Astfel a răsărit ideea federației învățătorimei românești din ambele mitropolii ardelenene, în vederea aceluiași probleme și aspirații profesionale. Pentru înfăptuirea acestui

deal s'a convocat în 1913 la Cluj un congres învățătoresc, la care aveau să participe învățătorii români din toate părțile Ungariei. Ideea a fost primită cu o însuflețire generală și învățătorii au pornit o întinsă propagandă pentru congres, atât prin întâlniri particulare, cât și prin presă, cu deosebire prin „Gazeta învățătorilor” din Șimleu. Norocul însă nu i-a favorizat, căci guvernul a interzis ținerea congresului pe motiv că celce l-a convocat (D. A. Lazar) nu este îndreptățit la așa ceva. Această opreliște a provocat o adâncă depresie în sufletul învățătorimii care nici astăzi n'a disparut. Căci congresul dela Cluj avea să ne dea celdintâi prilej de întrunire a învățătorimii române în scopul organizării sale. Visul, după care alerga de atâția ani, avea să ia forme de concretizare în vechea cetate a Ardealului românesc. Spulberarea neașteptată a acestui vis plin de lumină, i-a resemnat pe mulți. Dar nu toți luptătorii s'au dat biruiți. Fiindcă în ordinul de opreliște să pretextase și motivul de deosebire confesională, apoi lipsa autorizației din partea autorității bisericești, câțiva învățători ortodocși din Banat au făcut o adresă către conzistorul mitropoliei ortodoxe din Sibiu în care cereau încuviințarea unui congres general al corpului didactic primar din întreaga mitropolie, dar sub conducerea autorității bisericești. Conzistoriul a admis cererea și astfel a convocat primul congres al învățătorilor români din metropolia ortodoxă pe ziua de 23 August a. c. la Arad.

Ce rezultate va da acest congres pentru școala noastră, astăzi nu putem s'o știm încă. E suficient însă să mărturisim, că prin convocarea lui s'a împlinit o veche dorință a învățătorimii, care a primit vestea convocării cu bucurie unanimă. Față de ancheta învățătorilor din Sibiu ținută la 1907 în chestiunea salarizării, congresul dela Arad înseamnă desigur un progres în silințele de emancipare treptată ale corpului nostru didactic. Nu vom întârzia a recunoaște, ca acest congres, prin împrejurarea, că îmbrățișează numai pe învățătorii ortodocși, nu este în măsură să satisfacă tendinței de concentrare a întregii învățătorimii românești.

Din aceste espuneri rezultă în mod logic nevoia aflării unei modalități, care să ne ducă la organizarea, mai ales sufletească, sub o unică egidă a corpului didactic primar întreg. Ne bucurăm peste măsură, că ea a fost descoperită în cadrele primitive ale Asociației. Adevărat, că deocâmdată numărul învățătorilor intrați în secțiile științifice este destul de redus în proporție cu totalitatea corpului didactic primar.

Ne place a crede însă, că acesta e abia cel dintâi pas mare, după care vor urma succesiv ceilalți făcuți tot de Asociație spre înfăptuirea idealului de asociere a întregii învățătorimii române din Ungaria, fără deosebire de confesiune. Prin aceasta să va deschide drumul luminat al înfrățirii dascălimii românești și aceeaș comoară de simțiri și de făpturi roditoare și să va îndruma spre o unitate organică de adevărată renaștere întreg învățământul primar românesc. Așa să creiază cele două mari forțe — școala și dascălul — din a căror contopire armonică răsare norocul și tăria oricărui popor: înălțarea morală, avântul intelectual și bogăția economică a țaranului din satele fără număr...

În firul acestor idei, găsesc, prin urmare, foarte necesară înființarea unei subsecții a învățătorilor în cadrul secției școlare. Ea va cuprinde pe toți învățătorii aleși, pe reprezentanții Reuniunilor învățătoresci, pe revizorii respective referenții școlari ai ambelor confesiuni românești, apoi pe profesorii tuturor școalelor normale și în fine pe membrii, cari vor fi propuși în viitor spre admittere în sânul nostru. Subsecția să va constitui în ședința separată, ce o va ține după amiază, alegându-și un

președinte și un referent și în fine stabilindu-și programul de muncă. De astădată prezint onoratei secții școlare schița de chestiuni, cari mi s'au părut de-o actualitate mai arzătoare în legătură cu situația excepțională a învățătorimii și a școalei noastre primare.

Ea ar fi următoarea:

1. Reforma școalei primare în conformitate cu trebuințele reale ale țărânimii noastre.
2. Reforma planului de învățământ.
3. Manualele didactice.
4. Școala activă.
5. Învățământul alternativ.
6. Cantinele școlare.
7. Cooperativele școlare.
8. Chestiunea utracvismului în școala primară.
9. Asocierea succesivă a întregii învățătorimii sub scutul Asociației.
10. Colaborarea sistematică a învățătorilor la revista „Transilvania”.
11. Activitatea extrașcolară.
12. Bibliotecile pedagogice.
13. Cursuri de vară.
14. Situația materială a învățătorului.
15. Poziția socială a învățătorului.
16. Raportul dintre preot și învățător.
17. Clasificarea învățătorilor.
18. Birou statistic permanent relativ la școala primară.

Subsecția va avea datoria să stabilească în mod provizor programa sa de lucrare, alegând la început 1—2 dintre problemele indicate, spre a să ocupa de ele în chip amănunțit.

Rog deci on. secție școlară, să admită înființarea subsecției învățătorilor.

Sibiu, 30 Iunie 1914.

(Tel. Rom).

Dr Ioan Mateiu.

Ș T I R I

Un semicentener s'a plinit dela re'nființarea mitropoliei noastre ortodoxe la 24 I. c. nou. Tel Rom. din Sibiu publică un articol instructiv de Dr Ioan Lupaș.

Parastase. *Duminecă în ziua S. Apostol Andrei* (30 Noemvrie) s'a celebrat în biserica gr. or. rom. din Broșteni părăstas pentru marele Metropolit *Andrei Baron Șaguna*, azistând popor numărös. Preotul Ilie Ciorei într'o vorbire frumoasă rostită cu multă măiestrie oratorică arată datorințele poporului de a venera pe bărbații, cari luptă pentru binele și fericirea lui și a le eterniza amintirea, *Andrei Baron Șaguna* are foarte numeroase merite pentru biserica și neamul românesc.

Răposatul episcop *Nicolae Poșea*, să știe, a lăsat toată averea sa, peste 300 mii coroane, diecezei Caransebeșului. Pentru odihna sufletului acestui mare binefăcător, în ziua numelui, la s. Nicolae, s'a făcut, în catedrală, parastas de protopresbiterul Andrei Ghidiu cu azistența preoților Ioan Stoian, Gheorghe Buru și diaconul Gheorghe Noaghea. Dumnezeu primească această slujbă și de răposatului Episcop fericirea vecinică!

† **Gheorghe Breban**, mare proprietar, consilier regesc, deputat congressional și sinodal, virilist comitateriz, directorul despărțământului Ciacova al Asociațiunei pentru cultura și literatura poporului român etc. a încetat din viață în 8/21 Decemvrie 1914 la orele 7 seara în etate de 41 ani. Rămășișjele pământești au fost așazate spre vecinică odihnă Joi In 11/24 Dec. la orele 1 p. m. în cimiteriul gr. or. din Ghilad.

Examen de calificare învățătorească s'a ținut luni în 8 l. c. supt presiunea comisariatului konzistorial *Dr Valeriu Branicea* asistând comisarul ministerial *Dr Iosif Siegescu*. S'au prezentat la examenul de întregire învățătorească cu diplomă *Elena Deac* și învățătorul cu diplomă *Iosif Popovici*. Amândoi au trecut examenul, deci pot fi aplicați și la școlile noastre confesionale românești.

Natura își corectează greșelile. Dacă într'un ținut mulțimea extraordinară de șoareci strică sămânăturile, respective le nimicește, apoi natura lasă să să ivească animalul numit „nevăstuică”. Acest animal de vre-o 15 cm. lungime, alb și sprinten, cu o pată sură pe ceafă și spate, să înmulțește, în urma traiului bun — cu șoarecii — și așa înlătură năpasta șoarecilor, îndeosebi dacă iarna nu e prea grea. Prin urmare oame-ni să cruțe acest animal așa de folositor!

Somnul unui soldat. La Marburg, într'un spit-al, a fost adus de pe câmpul de război un soldat care doarme de 12 zile. Medicii n'au putut să-l trezască.

Date statistice interesante. *Exportul de cafea (1908) în mil. klgr.* Exportul total 1908: 1012 mil. klgr. 1912: 1020 mil. klgr. Brazilia 744 mil. klgr., Venezuela 43 mil. klgr., Columbia 35 mil. klgr., Haiti 29 mil. klgr., Guatemala 28 mil. klgr., San-Salvador 25 mil. klgr., Ostindia Țăr. de jos 23 mil. klgr., Mexico 21 mil. klgr., Portorico 17 mil. klgr., Ind. brit. 17 mil. klgr., Costarica 15 mil. klgr., Nicaragua 9 mil. klgr. *Export de ceai (1908) în mil. klgr.* Exportul total 1908: 820 mil. klgr., 1911: 1140 mil. klgr. China 521 mil. klgr., India brit. 184 mil. klgr., Ceylon 68 mil. klgr., Japonia 27 mil. klgr., Java 84 mil. klgr., Formosa 8.1 mil. klgr. *Recolta de cacao (1909) în mil. klgr.* Exportul total 1909: 205 mil. klgr., 1912: 230 mil. klgr. Costarica 0.2 mil. klgr., Inz. Dominica 0.6 mil. klgr., Col. belg. din Congo 0.8 mil. klgr., Colon. franc. 1.5 mil. klgr., Surinam 1.9 mil., Cuba 1.9 mil. klgr., Haiti 2.1 mil. klgr., Ostindia Țăr. de jos 2.5 mil. klgr., Jamaica 3.2 mil. klgr., Ceylon 3.6 mil. klgr., Colon. germ. 3.9 mil. klgr., Inz. Grenada 5.4 mil. klgr., Dominigo Republ. 15 mil. klgr., Venezuela 17 mil. klgr., Africa vest. brit. 22 mil. klgr., Trinidad 23 mil. klgr. San Thomé 30 mil. klgr., Ecuador 32 mil. klgr., Brazilia 34 mil. klgr. *Recolta de bumbac, (1910) în mil. baluri.* Recolta totală 1910: 19.3 mil. baluri, 1912: 25 mil. baluri. Brazilia 67 mil. bal., Perzia 74 mil. bal., China 1.05 mil. bal., Japonia 300 mil. bal., Egipt 680 mil. bal., India brit. 5230 mil. bal. Statele unit. amer. 10.650 mil. bal. *Lungimea comparativă a liniilor publ. de căi ferate și telegraf în chilometri, în anul 1912.* Lungimea liniilor ferate la 100 km. □. 1917 Luxemburg 1859, 530 kil.; 1.4 Sârbia 1884, 1.360 kil.; 2.4 Grecia 1869, 2.210 kil.; 1.8 Bulgaria 1860, 2.550 kil.; 3.1 Portugalia 1851, 2.900 kil.; 0.9 Norvegia 1854, 3.090 kil.; 9.4 Țările de jos 1839, 3.230 kil.; 9.1 Danemarca 1847, 3.490 kil.; 2.7 România 1869, 3.690 kil.; 12.3 Elveția 1844, 5.110 kil.; 0.9 Turcia 1860, 5.410 kil. (în Europa 370, în Azia 5.040) kil.; 28.1 Belgia 1835, 8.280 kil.; 00.1 China 1871, 9.850 kil.; 1.4 Jap. cu Coreea 1872, 10.130 kil.; 3.1 Suedia 1851, 14.100 kil.; 3 Spania 1848, 15.100 kil.; 0.4 Sud. Afr. brit. 1859, 16.900 kil.; 6 Italia 1839, 17.420 kil.; 6.8 Ungaria 1846, 21.060 kil.; 0.3 Brazilia 1854, 22.290 (kil. în pregătire 3840); 7.7 Austria 1837, 23.070 kil., 1.2 Mexico 1850, 25.290 kil.; 1.1 Argentina 1857, 31.580 kil.; 0.4 Australia și Noua Selandă 1854, 33.470 kil.; 11.9 Britania 1825, 37.680 kil. (Anglia și Wales 26.070, Scoția 6140, Irlanda 5470 kil.); 1.4 Canada și Noua Fundlanda 1840, 40.870 kil.; 6.8 Austro-Ungaria 1837, 46.090 kil. (Austria 20.070, Ungaria 21.06, Bosnia 1.960) kil.; 9.4 Franța 1828, 50.230 kil.;

1 India brit. 1853, 52.840 kil.; 11.5 Germania 1835, 62.210 kil.; 1.3 Rusia (Eur.) 1838, 76.290 kil. (în Europa 59.410, Azia 16.880 kil.); 4.2 Statele unite amer. 1827, 102.200 kilometer.

Lungimea liniilor ferate și a telegrafului pe întreg pământul.

Liniile ferate:		Telegraful:	
Europa	338.880 klm.	950.000	klm.
Azia	101.010 "	250.000	"
Africa	40.490 "	100.000	"
America	541.030 "	813.000	"
Australia	32.400 "	87.000	"
Suma 1,053.810 klm.		2,200.000 klm.	

Liniile submarine de cablu sânt 511.420 km.

Bibliografie.

Carte de cântări bisericesti, funebre și colinde, aranjate pentru una și două voci, pe baza vechilor melodii bisericesti, de *Atanasie Lipovan*, învățător Arad 1914, Prețul 1 coroană.

Cosinzeana Nr 44: Pe acelaș drum Muzica durerii. Scrisori din Siberia. Un asalt, Rânduri mărunte. Din lagăr (poezi). Pădurea-ncagră. Unui veteran. Dârnicia dlui Ministru. Gândule (poezie). Stop.

Concurs

Pentru ocuparea postului de *paroh* la parohia vacantă de cl. I. din **Iam**, protopresb. Bisericii-albe, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană”.

Emolumentele sânt:

1. Una sesiune parohială de 30 jugere pământ, anume 24 jugere arătură și 6 jug. livadă, după care alegândul preot va avea să supoarte toate dările.

2. Un intravilan de 400 st. □ și un (1) estravilan de 800 st. □.

3. Stola uzitată.

Să observă, că în lipsa de casă parohială, alegândul paroh va avea singur să îngrijască de locuință.

Concurenții au să dovedească, că sânt calificați pentru parohii de cl. I.

Concursurile lor, instruate conform Reg. pentru parohii, au să le înainteze, adresate comitetului parohial din Iam, Prea On. Domn protopresbiter *Dr George Dragomir* în Biserica-albă.

Doritorii de a ocupa acest post sânt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Iam, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și tipic, dar numai cu prealabila încuviințare a protopresb. tractual, însă nicidecum în ziua alegerii.

Iam din ședința com. par. ținută în 24 August 1914 v.

Stefan Babețiu m. p. **Toma Surlaș** m. p.
preș. com. par 1—3 not. com. par.

În conțelegere cu protopres. tractual *Dr George Dragomir*. Nr 6699 B ex 1914.

Acest concurs să publică cu adauzul, că de dotațiunea preotească să țină și birul parohial.

Caransebeș din ședința konzistorială ținută în 1 Decemvrie 1914.

Filaret Musta
arhimandrit, vicariu episcopesc

Locus scholae	Nomina possessionum, quae ad hanc scholam veluti filiales pertinent	Localis Director, ejusdem conditio	Cathedra, utrum Ecclesiasticus, v. religiosus	Docentes	Utrum normalim methodum edocti sunt	Quas lingvas calleant?	Numerus				Aedificium scholae in quo statu consistit	Peculiares eaeque fundatae observationes
							Prolium scholarum frequentandi capacium		Prolium actu scholarum frequentantium			
							Pueri	Puellae	Pueri	Puellae		
Munio		Zsurka Dubova agricola	Solus paedagogus	Joannes Parvul	est	Valachicam	22	25	12		In nullo	aliud extrui debet
Maidan		Dragomir Olarjul agricola	do	Georgius Gruja	do	illiricam et vallachicam	52	41	30		do	do
Mutnik		Janosch Kornjan	do	Martin Kornjan	do	do	91	56	14		do	do
Mardzsina	Zoron	Jovitza Kladovany iudex loci	do	Joannes Popovits	do	do	38	19	31	11	do	do
Makovistye		Petrus Stupar iudex loci	do	Nicolaus Konstantinovits	non	Vallachicam	55	39	33	22	do	do
Mirkovetz		Joanes Botton iudex possessionis	do	Jakov Zsurkovits	non ex integro	do	50	39	37	25	do	Novum aedificium scholare extrui debet
Nikolintz		Paulus Bote iudex possessionis	do	Janko Trailovits	do	do	41	23	15		do	do
Nagy-Kostey	Kis-Kostey et Sylha	Theodor Penevan agricola	do	Illia Belanovits	est	illyricam et valachicam	219	132	30		penitus in nullo	do
Nagy-Zorlentz	Kis-Zorlentz	Martin Popovits agricola	do	Andreas Popovits	do	Vallachicam Germanicam et hungaricam	198	85	50		In bono sed ampliari debet	
Nagy-Tikvany		Vuja Stoja iuratus	do	Petrus Jannovits	do	Valahicam et Germanicam	135	96	50	19	In bono	
Oravitza pagus		Vassilie Gatspar	do	Georgie Neditz	est	illiricam Germanicam et Vallachicam	81	59	81	10	In optimo	
Oravitza montanistica civitas		Parochus loci	do	Konstantin Stanovits	Germanicam, illyricam et vallachicam	est	70	31	11		In optimo	
Ohabamutnik	Russineste	Zamphir Stephan	do	Illia Danilovits	est	vallachicam	49	26	14		In nullo	Aliud aedificandum sume necessarium est
Oloschag		Petrus Bott iuratus	do	Theodor Petrovits	non	non	60	42	24		do	Schola in domo ludimagistri servatur do